

GAZETA POLSKA

Prenumerata w miejscu kwartal-
nie złp. 12 — miesięcznie złp. 4.
Ner pojedynczy gr. 10.

N^{RO}
= 3.

Prenumerata na prowincji z opłatą
pocztową złp. 20 kwartalnie.

w Warszawie dnia 3 Stycznia 1829 roku w Sobotę.

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

Giełda Warszawska dnia 2 Stycznia 1829 r.

Wexle.		żądano	placono	Gotowe pieniądze		żądano	placono	Papiery.		żądano	placono	
Amszterdam 250 z. c.	2 mies.	854	—	Złoto Polskie.	—	—	—	Listy zsztatne, za 100 zlot.	85	15	85	117 1/2
Berlin 100 r. tal.	2 mies.	600	—	Imperjalj ros.	—	—	—	Obligacje hypoteczne.	—	—	—	—
ditto ditto	z kr. ter.	604	15	Dukaty Hol. nowe i sztuka	20	5	20	Assekuracje skarb: 100 zlot.	—	—	—	—
Gdańsk 100 tal.	2 mies.	597	—	ditto stare, ważne	—	—	—	Obligacje pragskie 100 zlot.	—	—	—	—
Hamburg, 300 h.	2 mies.	899	—	ditto na passir.	—	—	—	Dow. k. centr. likwidacyjnój.	—	—	—	—
London, 1 l. szter.	3 mies.	40	15	ditto austrjackie.	—	—	—	ditto ditto za zold.	36	—	35	—
Moskwa 100 r. b.	1 mies.	—	178	Frydrychsдоры.	34	12	—	ditto ditto za inne.	—	—	—	—
Petersburg ditto	2 fm.	—	178	Prnski kurant 100 tal.	606	—	—	Zap'sy drogowe.	—	—	—	—
Paryż, 300 fran.	2 mies.	483	—	ditto bilety kassowe.	606	—	—	Obligac. ros. 6 od 100 w assyg.	—	—	—	—
Wiedeń, 150 zł. reu.	2 mies.	622	—	Assygna. Ros. 100 rubli.	—	—	—	ditto ditto w srebrze.	—	—	—	—
Wrocław, 100 tal.	2 mies.	602	—	Bilety bankowc austrjackie.	—	—	—	ditto 5 od 100 w srebrze.	—	—	—	—
				Einlesung Szeiny ditto	—	—	—	ditto 5 od 100 w Hamb. Cert	—	—	—	—
								ditto ditto w Poz. Angl.	—	—	—	—

LONDYN — dnia 19 grudnia.

— Zapas zboża pod kluczem rządowym jest następujący: pszenicy 76,187, jęczmienia 24,950, żyta 3,610, owsa 73,217, fasoli 7,610, grochu 12,223, siemienia lnianego 7,899, kwarterów. Nasienia koniczyny 49,831, mąki 921 cetnarów.

Ceny srednie ostatniego tygodnia: Pszenica 72 s. (65 złp. 24 gr. za korzec Warsz.) jęczmień 38 s. 10 d. (35 złp. 15 gr.) owies 25 s. 8 d. (23 złp. 24 gr.) żyto 45 s. 8 d. (42 złp. 15 gr.) fasola 40 s. (37 złp. 10 gr.) groch 42 s. (39 złp. 6 gr.)

Ceny srednie ustanowione: Pszenica 74 s. 4 d. jęczmień 40 s. 2 d. owies 26 s. 2 d. żyto 42 s. 8 d. fasola 41 s. 2 d. groch 43 s. 4 d.

Cło na tydzień bieżący. Pszenica 1 s. jęczmień 1 s. 10 d. owies 7 s. 9 d. żyto 6 s. 6 d. fasola 8 s. groch 5 s.

GDAŃSK — dnia 24 grudnia.

— W tych dniach był odbyty na pszenicę bardzo znaczny; po nadejściu kilku sztafet zakupiono ze spichrzów przeszło 2,000 łasztów pszenicy na rachunek angielski, za którą jak do gatunku, płacono 470 do 750 złp. Na inne gatunki zboża nie było kupca. Pomimo posuniętej pory czasu ładują ciągle na okręty zboże do Anglii zakupione; od kwateru miary imperjal, ofiarują frachtu na Londyn 8 s. na Newcastle 7 s. (Łaszt gdański 56 1/2 Szefli berl. 1. — zł. gdań. 2 złp.)

AMSZTERDAM — dnia 23 grudnia.

— Jeszcze dnia wczorajszego kupowano dosyć pszenicy, ile, że właściciele z powodu nienadeszłej ostatniej poczty angielskiej, skłonniejsi byli do sprzedaży. Żyto popłacało, i znaczny nań był odbyty. Za tatarkę żądają ceny wysokie. Jęczmień i owies trzymają się także w cenie. Płacono: na entrepot pszenicę polską 121 fn. czerwono-
prostokątą 465 fl. posłednią 129 fn. po 455 fl. żyto pruskie 123 fn. po 198 fl. na konsumpcję pszenicę polską 121 fn. czerwono-
prostokątą 365 fl. (Łaszt amszterd. 28 1/4 kor. miary polskiej, a fl. amst. 3 1/3 złp.)

WIADOMOŚCI KRAJOWE i ZAGRANICZNE

KRÓLESTWO POLSKIE — Warszawa.

Urząd municypalny miasta stołecznego Warszawy.

Stosownie do reskryptu kommissji rządowej spraw wewnętrznych i policji z dnia 16 bież. mca Nro 5 800 1/1 na dostawę 510 sążni kubicznych kamieni i 50 sążni kubicznych zwiru czysto arfowanego, do konserwacji ulic w mieście Warszawie na rok przyszły 1829, ogłasza niniejszym licytacją publiczną in minus, do odbycia której przeznaczając stanowczy termin na dzień 7 stycznia 1829 na godzinę 3 z południa, w ratuszu głównym w sali zwykłych posiedzeń, wzywa chęć podjęcia się powyższej entreprizy mających, aby zaopatrzeni w vadium w gotowiznie: a) na dostawę kamieni złp. 3,400. b) na dostawę zwiru złp. 290 — w terminie i miejscu oznaczonym znajdować się chcieli. Warunki do licytacji w każdym czasie

w biurze urzędu municypalnego przejrzane być mogą. — Działo się na posiedzeniu w ratuszu głównym miasta stołecznego Warszawy, dnia 21 mca grudnia r. 1828. — Radca stanu prezydent *Woyda*. — Sekretarz jeneralny, *Jahołkowski*.

Urząd municypalny miasta stołecznego Warszawy.

Stosownie do reskryptu kommissji rządowej spraw wewnętrznych i policji, z dnia 18 b. m. Nro $5\frac{8}{13}\frac{1}{2}$ na dostawę 700 sążni kubicznych kamieni polowych, do robót około nadbrzeża kamiennego przy ulicy Solec, w roku przyszłym 1829 potrzebnych; ogłasza się niniejszém licytacja publiczna in minus, do odbycia której przeznaczając termin stanowczy na dzień 12 stycznia 1829 na godzinę 3 z południa, w ratuszu głównym w sali zwykłych posiedzeń, wzywa chęć podjęcia się powyższej dostawy mających, aby zaopatrzeni w vadium w gotowiźnie w summie złp. 2000 w terminie i miejscu powyżej wskazanych znajdować się chcieli. Warunki do licytacji w każdym czasie w biurze urzędu municypalnego przejrzane być mogą. Działo się na posiedzeniu w ratuszu głównym miasta stołecznego Warszawy dnia 21 mca grudnia r. 1828. Radca stanu prezydent *Woyda* — Sekretarz jeneralny *G. Jahołkowski*.

— N. Cesarz i Król postanowieniem z dnia $\frac{4}{16}$ grudnia r. z. najłaskawiej mianować raczył JP. Adama Zubelewicza, inspektora jeneralnego przy swym uniwersytecie w Warszawie, wizytatorem jeneralnym instytutów naukowych w królestwie polskiem.

— Postanowieniem téjże daty, JP. Antoni Nowicki, komisarz dyrekcji jeneralnej poczt, mianowany został referendarzem stanu nadzwyczajnym.

— W dniu 24 i 25 listopada r. b. pod prezydencją marszałka, JW. Ignacego Skotnickiego, odbyło się, w mieście obwodowém Włocławku, zgromadzenie gminne okręgu kujawskiego. Assessorami byli: W. JX. Augustyn Gembicki, kanonik, i W. Jan Gładyszewski, b. na sejmie deputowany, a pióro prowadził W. Jan Stanżewski. Deputowanym na sejm, JWny Wincenty Waśkiewicz, a radcą obywatelskim, W. Franciszek Kałędkiewicz, obrani zostali.

Kilka słów o dostrzeżeniach meteorologicznych wykonywanych w Warszawie od 1803 do końca 1828 roku przez Antoniego Magiera członka tow. król. warsz. przyjaciół nauk. (Artykuł nadesłany).

Ze smutkiem wyczytaliśmy w Nrze onegdajszym Gazety Polskiej doniesienie, że wiek i słabość zmusiły szanownego naszego badacza Wgo Antoniego Magiera do przerwania z końcem upłynionego roku nieocenionej jego pracy około uważania zmian w naturze na naszej ziemi wyda-

rzających się: pracy, którą z poświęceniem majątku i zdrowia wykonywał z największą starannością i bez najmniejszej przerwy przez upłynioną czwartą część wieku. Gdybyśmy nie pytając się o wewnętrzną wartość téj pracy, z tego tylko chcieli brać o jój ważności miarę, że wszystkie narody, które tylko pragną dostąpić chwały z nauk, zajmują się oddawna podobnemi pracami i z takowych wzajemnie zdają sobie sprawę w celu osiągnięcia z nich spólnych korzyści; już z tego jednego względu praca pana Magiera byłaby dla nas bardzo drogą, jako nie mająca dotąd u nas sobie równej i takiej, z którąbyśmy się mogli przed obcemi uczonemi pokazać. Ale, gdy pomniemy na to, że praca owa nie ogranicza się tylko samym zaszczytem, jaki przynosi dla rzeczypospolitej uczonych polskich, lecz dla nas wszystkich wogóle, może być wielce pożyteczną, przez to że z niej przyjsć możemy do dokładnej znajomości wszystkich zachodzących u nas odmian w naturze i wywierających ustawicznie swój dobroczynny lub szkodliwy wpływ na nas i na wszystkie istoty, które z jakiego bądź względu nas obchodzą; gdy mówię na to zwróciny uwagę, że jedynie tylko niezmordowanemu staraniu i bezprzykładnej wytrwałości pana Magiera winni będziemy dokładną znajomość naszego klimatu; musimy z ujmą dla jego skromności przyznać mu taką zasługę, iakićj dostępują ci wszyscy, którzy poświęciwszy siebie z całym swoim mieniem dobru i sławie ojczyzny, stają się tém samém godnemi jój synami.

— N. 24 Kolumba wyszedł z druku; zawiera następujące przedmioty: Podróż do Islandji i do góry Hekli w roku 1827 odbyta. (z Dz. Journal des Voyages). Wiadomości o Persji. (ciąg dalszy). Rozmaitości. Niektóre wiadomości o Sycyljach. Obrzędy pogrzebowe u Sererów. Dąb Goffa w Anglii. Dąb nadzwyczajnej wielkości w Galicji. Gazeta podróży i jeografii. Nowe dzieła.

ROSSJA. —

— N. Pan raczył przesłać dnia 5 grudnia r. z. rzeczywistemu radcy tajnemu hr. Koczubejowi następujący reskrypt:

Hrabio Wiktorze Pawłowiczu! Znając oddawna znakomite talenta i nieustanną gorliwość waszą, której w ciągu długiego zawodu służby waszej zawsze dawaliście dowody, uznałem za obowiązek oddać wam całe moje zaufanie, mianując was prezesem rady państwa i komitetu ministrów. Pomimo pomnożonych prac obowiązków na was włożonych, wynikłych, nie przestawaliście dokładać wszelkiego starania z niestrudzoną czynnością, w sprawach niemniej ważnych, które szczególnież wam poleciłem, a mądrość rozporządzeń waszych, odpowiedziała zawsze sprawiedliwemu oczekiwaniu mojemu. Pragnąc wynagrodzić te prace i jawnie okazać wam dowód mojej zupełnej życzliwo-

wości, przesyłam wam mój wizerunek, do noszenia na wstędze niebieskiej podług ustanowionego zwyczaju. Jestem wam przychylny. (podpisano) MIKOŁAJ.

— N. Pan raczył mianować barona P. Mohrenheima, rzeczywistego radcę stanu, zostającego w sekretarjacie poruczeń J. C. M. Cesarzewicza W. X. Konstantego, radcą tajnym.

— Radca honorowy, zostający w departamencie dóbr koronnych, hr. Bolesław Potocki, mianowany został szambelanem pokojowym.

D. P.

HISZPANJA — z Madrytu d. 2 grudnia.

— W naszych stosunkach dyplomatycznych z dworem francuzkim, panuje wielka czynność. Przyczyną tego jest, iż zanim ministrowie francuzcy na ewakuację wojska francuzkiego zezwolili, umówiono się pierwój z księciem Santcarlos, iżby gabinet hiszpański zapłacił Francji 80 milionów r. Król Ferdynand nie chce teraz potwierdzić tój umowy.

— Dnia 30 listopada, o godzinie 3 po południu, padał w Porto Santa Maria deszcz kamienny przez dwie godziny co mieszkańców niezmiernie przestraszyło. Kamienie miały być wielkości kurzego jaja, i uszkodziły wiele domów. Na ulicach leżały cztery stóp wysoko, tak, iż nie można było jeździć po nich.

— W Kadyxie aresztowano niedawno bardzo znakomite osoby.

PORTUGALIA — z Lizbony d. 3 grudnia.

— P. Blanchet, wicekonsul francuzki w Lizbonie, przesłał ministrowi spraw zagranicznych, wicehr. Santarem notę, w której go wyraźnie zapytuje, czy on i poddani francuzcy w Lizbonie mieszkający, mogą być pewni swego bezpieczeństwa. Pismo to wicekonsula musiało być ułożone w nieprzyzwoitych wyrazach, albowiem wielce miało rozgniewać Don Miguela i jego ministrów.

— Nie pamiętają iżby kiedy w Lizbonie tyle, co teraz znajdowało się mieszkań do najęcia z powodu że wiele rodzin wyniosło się.

dnia 7 grudnia.

— Wszyscy konsulowie zagraniczni w Lizbonie, dowiedziawszy się o aresztowaniu wicekonsula hamburskiego w S. Ubes, dopominali się o zadosyć uczynienie uhr. Santarem; ten odpowiedział tylko angielskiemu i francuzkiemu konsulowi z przyrzeczeniem, że wyda rozkazy aby ochotnicy nie dopuszczali się takich bezprawi, ale zarazem z narzekaniem że okręty angielskie i francuzkie rozcią-

gają nieprawnie opiekę do poddanych portugalskich, którzy się z kraju wynoszą. Minister protestował uroczyście przeciw takowemu pogwałceniu prawa narodów. Z tém wszystkiem nie wydano przeciw swawoli ochotników żadnego rozkazu i kilku zagranicznych wicekonsulów przybyło tu z rodzinami z różnych miast portugalskich. Dopiero w 15 dni po aresztowaniu wicekonsula hamburskiego, a w 10 dni po oddaniu noty, ogłoszono w gazecie rozporządzenie względem bezpieczeństwa konsulów zagranicznych. — Jenerał Pamplona, hr. Subsera, przewieziony został z zamku S. Jorge do warowni San Juliao.

NIDERLANDY. z Amsterdamu d. 20 grudnia

— Kurs pieniędzy ciągle jest niski, napożyczkę zaś z procentem po dwa i pół od sta jest podostatkiem pieniędzy, i to jest przyczynę, że papiery publiczne tak mocno stoją w cenie. — Wczoraj wypytywano się o obligacje amortyzacyjne. Zresztą nie zaszły żadne zmiany. (G. R. P.)

WIADOMOŚCI NAUKOWE.

Opis bitwy pod Warną w r. 1444 (Dokończenie.)

W czasie tym wpadł król w środek straży Amurata, któryś z agów otaczających padyszę, postrzegłszy króla, ścielącego sobie szablą drogę trupami i zbliżającego się, ugodził konia królewskiego tak silno dzirymem w piersi, że padł na miejscu i pała soją przywalił; poskoczyli janczarowie i króla ranami okryli leżącego; dopiero jeden temu młodemu 22letniemu rycerzowi odważnemu aż do zuchwałości, głowę uciął, którą potem na kopji zatkniętą z okrzykami radości po całym wozie wojsku, w czasie kiedy lewe skrzydło za rozkazem duchownych przywodzców, aby niepotrzebnie nie poszło do sprawy, wstrzymano; znajdujący się tam hufiec Wołoszy dostał rozkaz aby harem wstrzymywał nieprzyjaciela; lecz gdy do ataku ta chołota, a za niecierpliwym kardynałem i biskupi poszli, Wołosi okrążywszy skrzydło im przeciwegłe, wpadli na taborzy tureckie; a gdy muzłmanie siekli krzyżowników, męczyli biskupów zamiast im w odsiecz przyść, to najbogaciej obławowane juki z wielbładami telegi majątniejszych łupić i niewiasty tureckie znieważać woleli, i też zdobywcz uprowadzali do siebie, i cały ten korpus do domów się udał swoich bez względu na sprzymierzeńców. Hunjad dowiedziawszy się o natarciu królewskiem, pospieszył sam zawsze od zwycięstwa wieńczony w tój sprawie na odsiecz królowi, ale niewiedząc go tam gdzie mniemał, że być był powinien, naprózno szukał; udawszy się więc w ślady pańskie spędził dokończających naszych i dowiedziawszy się, że próżna była jego troskliwość. Ciała nawet królewskiego nie znalazłszy, dał znak pozostałym do szyku i odwrotu; nastąpiła po jesiennym pomroku noc ciemna i obie wojujące strony wstecz iść zmusiła, ile w niepewności jaki był skutek boju, tak długo i tak uporczywie wiedzionego. Amurat znając dzielność nieprzyjaciół, a szczególnie Hunjada umysł współsoby walczenia obfity, a obawiając się zasa-

dzek, dopiero nazajutrz ośmielił się zająć obóz opuszczony od nieprzyjaciela, a wehódząc weń rzekł: "Takiego zwycięstwa życzę zawsze moim nieprzyjaciołom." Znalaziono na pobojowisku 30,000 muzułman, ale też i 9,000 wojska naszego trupów okryło pole sławy, a między temi wielu znacznych i mężnych dowódców Węgrów i Polaków. Duchowni prawie wszyscy zginęli; krzyżowników i zbieraniny biskupiej najwięcej pogrzeżało i potoneło. Kardynała Juliana trupa znaleziono jak mówiono, przez Wołochów zabitego i utopionego, królewskiego zaś ciała nie. Część jedna Węgrów uszła przez Bułgarię, druga ku Macedonji rozdrożami puściła się, dokąd im Skanderbeg zwyciężywszy niezliczone zawady, chociaż późno w pomoc już szedł. Trzeci oddział prowadził sam Hunjad przez Wołoszczyznę ku Siedmiogrodowi. W czasie tego pochodu, Drakula gospodar wołoski, pamiętny sprzeczki i urazy ztąd poniesionej na radzie wojennej z przyczyny wojewody Hunjada, obwinil go o zdradę, odłączył od wojska i w więzieniu osadził. Dowiedziawszy się o tem magnaci węgierscy i możniejsi panowie, posłali do Jerzego Wołoszyna z pogrozkami śmierci i zupełnego domu i kraju jego zniszczenia, jeżeli zaraz nie wróci wolności ich palatynowi; ustraszony tem odgrazaniem, do którego wykonania Węgrzy gromadzić się zaczęli, uwolnił natychmiast swego jeńca i okazując mu należne uszanowanie, aż do Kronsztatu, jako pogranicznego miasta, z przyzwoitą czcią odprowadził.

Śmierć króla bardziej rycerstwo obu sprzymierzonych narodów, którym królował, zasmuciła, niż ta bolesna i pamiętna przegrana; tyle one dla walecznych władców czują przywiązania. Oto jest opisanie bitwy pamiętnej pod Warną z opowiadań i pism pozostałych ościennych a szczególnie węgierskich zebrane. *Naprzód*, szyk wojska i rozłożenie, oparcie jego skrzydeł od przeskrydlenia i zabezpieczenie odwrotu, dowodzą niepospolitą króla i palatyna Jana znajomość nauki wojennej. *Powtóre*, oczywista uległość Juliana radom, a więcej niż obojętnemu kardynała Franciszka postępowaniu, były skutkiem ówczesowego ducha wieku. — Przyczynę przegranej były zarozumienie, chciwość i niesforność motłochu. Duchowni podjęli się dowództwa jako nie swojej rzeczy. Rycerstwo odwagę swą osobistą za meztwo poczytywało i dlatego najnieszlachetniejszymi namiętnościami, zazdrością i chciwością powodowani, króla do walki nieszczęsnej nawiodło, szemraniem na hetmana i niekczemnymi żalami. Gdyby młody niedoświadczony pan był mężniejszym, byłby na ten szmer gminu niezważając wygrać mógł tę bitwę. Chciwemi się Włochy okazali pomagając turkom, wtenczas kiedy na pomoc chrześcijanom przybyli; *auri fames*.

Zarozumienie odniosło wieniec mężński zazdrość i chciwość, która Draguły drużynie nawet z cyganów złożonej nie przystała, a którą rycerstwo nasze hańbą przegranej i stratą najlepszego pana i ojca kraju przypłaciło. Zosierocenia tego długa Polska cierpiała. Zarobiegły ar-

tykuły i przepisy wojskowe późniejsze tej sromotnej namiętności; niemożna też było winić naszego rycerstwa w następnych wyprawach o tę cnocie mężnych najprzezwinięszą skłonność, przynajmniej w ogólności z małym wyjątkiem, ale co na zarozumienie, dotąd nie wynaleziono lekarstwa. Lepiej, mówi Plutarch, korzystać z błędów cudzych niż z własnych. Dlatego bitwę tę opisać ile owe niepismicune wieki i czasów odległość dozwoliły starałem się; zakończyć muszę opis ten uwagą uczynioną xięciu Eugeniuszowi po bitwie pod Zenta: chlubniejszą jest dotrzymać placu obronnie niżeli go natarciem na niepewność wystawić. Jenerał Roemer przez porywczosć przyczyną był że hrabia Neuberg pod Molwitz bitwę przegrał. Nieposłuszoństwo dowodzącego jazdę Karola XII, tego srogiego dowódcy, przyczyną była przegranej bitwy stanowczej pod Pułtawą. — Pisałem w grudniu 1828 r. — J. B. A. Dembowski pułk. dawny W. K.

Kilka słów z powodu wzmianki zrobionej w Nrze 279 G. P. o Bilu Zbożowym.

W uwagach o kartoflach, wspomniany był bil angielski zbożowy, jako dający się mniej usprawiedliwić niżeli zakaz wypalania wódki z ziemniaków (kartofli); i niejako porównany został, z projektowanym zakazem. Zważmy przeto i porównajmy te dwa zakazy: Bil angielski jest zakaz sprowadzania ziemniaków zagranicznego, do krajów Wielkiej Brytanij; zakaz w Polsce wyrabiania kartofli (ziemniaków) na wódkę, byłby zakazem przerabiania surowego własnego ziemniaku, na inny materiał, mogący być w kraju lub za granicą skonsumowany. Bil zbożowy ma za cel podwyższenie ceny zboża krajowego, bez znizienia ceny innego własnego ziemniaku; zakaz wyrabiania wódki z ziemniaków (kartofli), gdyby nawet podwyższył cenę zboża, stałby się powodem znizienia ceny innego ziemniaku krajowego. Bil zbożowy utrzymywany i wspierany przez właścicieli ziem, mających na celu własne zyski, bez względu, na masę wielką ludzi cierpiących z powodu drogości zboża, od bezstronnych moralnym i dobrym nazywany być nie może; zakaz wyrabiania wódki z własnego ziemniaku, stawszysię gatunkiem samokupstwa dla właścicieli zboża, równie dolegliwym byłby dla mieszkańców kraju polskiego, jak oznaczenie dowolne ceny produktu, którego skonsumowanie jest nieuchronne; i pod tym jedynym względem cierpienia, z bilem mógłby być porównany, lecz żaden z tych zakazów nie byłby usprawiedliwionym. Z. P. M.

— TEATR NARODOWY. Dziś drama: Trzydzieści lat czyli życia szulera.